
HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P8_TA(2017)0094

Montenegroa koskeva vuoden 2016 kertomus

Euroopan parlamentin päätöslauselma 16. maaliskuuta 2017 Montenegroa koskevasta komission vuoden 2016 kertomuksesta (2016/2309(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon 19. ja 20. kesäkuuta 2003 annetut Eurooppa-neuvoston päätelmät sekä niiden liitteen ”Länsi-Balkanin maita koskeva Thessalonikin toimintasuunnitelma: kohti yhdentyvää Eurooppaa”,
- ottaa huomioon 29. maaliskuuta 2010 tehdyn Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Montenegron tasavallan välisen vakautus- ja assosiaatiosopimuksen¹,
- ottaa huomioon 30. kesäkuuta 2016 sijaisten tasolla järjestetyn EU:n ja Montenegron liittymiskonferenssin ja 13. joulukuuta 2016 pidetyn ministeritason kokouksen tulokset,
- ottaa huomioon 26. kesäkuuta 2012 annetut neuvoston päätelmät, joissa päätettiin aloittaa liittymisneuvottelut Montenegron kanssa 29. kesäkuuta 2012, ja 13. joulukuuta 2016 annetut päätelmät, joissa Montenegro sai valtuuskuntien ylivoimaisen enemmistön tuen,
- ottaa huomioon Brysselissä 20. kesäkuuta 2016 pidetyn EU:n ja Montenegron vakautus- ja assosiaationeuvoston seitsemännen kokouksen,
- ottaa huomioon 9. marraskuuta 2016 annetun komission tiedonannon ”Vuoden 2016 tiedonanto EU:n laajentumispolitiikasta” (COM(2016)0715) ja siihen liittyvän komission yksiköiden valmisteluasiakirjan ”Montenegro 2016 Report” (SWD(2016)0360),
- ottaa huomioon Pariisissa 4. heinäkuuta 2016 pidetyn Länsi-Balkanin maiden huippukokouksen puheenjohtajan loppujulkilausuman sekä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen suositukset vuoden 2016 Pariisin-huippukokoukselle,
- ottaa huomioon Naton jäsenvaltioiden ulkoministerien 2. joulukuuta 2015 tekemän päätöksen sekä Montenegron Natoon liittymistä koskevan 19. toukokuuta 2016 allekirjoitetun pöytäkirjan,

---

¹ EUVL L 108, 29.4.2010, s. 1.

- ottaa huomioon Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston vaalitarkkailuvaltuuskunnan loppuraportin 16. lokakuuta 2016 pidetyistä parlamenttivaaleista,
  - ottaa huomioon Budvassa 8. marraskuuta 2016 pidetyn EU:n ja Montenegron kansalaisyhteiskunnan yhteisen neuvoa-antavan komitean 8. kokouksen yhteisen julkilausuman,
  - ottaa huomioon EU:n ja Montenegron parlamentaarisen vakautus- ja assosiaatiovaliokunnan Podgoricassa 19.–20. toukokuuta 2016 pidetyn 12. kokouksen julkilausuman ja suositukset,
  - ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Montenegrosta,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 52 artiklan,
  - ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (A8-0050/2017),
- A. ottaa huomioon, että euroatlanttinen integraatio on Montenegron ulkopoliittikan keskeinen painopiste;
  - B. ottaa huomioon, että liittymisneuvotteluissa on jälleen edistytty; ottaa huomioon, että Montenegron katsotaan olevan nykyisin alueen maista pisimmällä liittymisprosessissa; ottaa huomioon, että oikeusvaltioon liittyvä oikeuskehys on pitkälti toteutettu ja institutionaalinen rakenne luotu;
  - C. on yhä huolissaan maan kahtiajakautuneesta ilmapiiristä ja opposition boikotista parlamentissa; ottaa huomioon, että kestävä vuoropuhelu ja rakentava yhteistyö hallituskoalition ja opposition välillä ovat ratkaisevan tärkeitä edistyksen ylläpitämiseksi liittymisprosessissa;
  - D. toteaa, että korruptio ja järjestäytynyt rikollisuus ovat yhä vakavia huolenaiheita;
  - E. ottaa huomioon, että kansalaisyhteiskunnan järjestöt kykenevät osallistumaan työryhmiin, myös liittymisneuvotteluihin, mutta ovat ilmaisseet tyytymättömyytensä poliittiseen päätöksentekoon osallistumisensa tasoon ja tiedonsaantimahdollisuuksiinsa; pitää äärimmäisen huolestuttavana, että jotkut kansalaisyhteiskunnan aktivistit ovat joutuneet henkilökohtaisesti tiedotusvälineiden mustamaalauskampanjoiden kohteiksi;
  - F. ottaa huomioon, että Montenegron edistyminen oikeusvaltioperiaatteen 23 ja 24 luvuissa on edelleen keskeistä neuvotteluprosessin yleisen etenemistahdin vuoksi;
  - G. ottaa huomioon, että sananvapaus ja tiedotusvälineiden vapaus ovat EU:n keskeisiä arvoja ja kaikkien demokratioiden kulmakiviä; ottaa huomioon, että Montenegron tiedotusvälineet ovat erittäin politisoituneita, että maassa harjoitetaan yhä sensuuria ja itsesensuuria ja että toimittajia painostetaan taloudellisesti ja poliittisesti;
1. panee tyytyväisenä merkille Montenegron EU:hun yhdentymisen jatkuvan edistymisen; pitää myönteisenä, että Montenegro on edistynyt vakaasti liittymisneuvotteluissa, ja toteaa, että tähän mennessä on avattu neuvottelut 26 luvusta ja että kaksi lukua on suljettu tilapäisesti; kehottaa neuvostoa nopeuttamaan Montenegron kanssa käytäviä neuvotteluja; kannustaa avaamaan ja sulkemaan uusia lukuja liittymisneuvotteluissa vuonna 2017; suosittaa, että Montenegron hallitus hyväksyy vuosien 2017–2018

Montenegron Euroopan unioniin liittymistä koskevan ohjelman; kehottaa Montenegroa nopeuttamaan uudistusten tahtia, lisäämään toimiaan kaikkien edellytysten täyttämiseksi ja keskittymään jatkossakin liittymisprosessin perusasioihin; muistuttaa, että on tärkeää saada konkreettisia tuloksia, joiden toteutusaste on erinomainen ja kestävä, erityisesti oikeusvaltion, oikeuden sekä korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan alalla;

2. kiittää toimivaltaisia viranomaisia siitä, että 16. lokakuuta 2016 pidetyt parlamenttivaalit toimitettiin asianmukaisesti ja yleisesti ottaen perusvapauksia kunnioittaen; kannustaa noudattamaan kansainvälisiä normeja yhä enemmän; pitää myönteisenä, että äänestysprosentti oli korkein sitten vuoden 2002; pitää myönteisenä tarkistettua oikeudellista kehystä, jonka mukaisesti vaalit toteutettiin, mutta panee merkille, että hallinnollisia puutteita oli edelleen muun muassa keskusvaalilautakunnassa ja että vaalirekisterin virheettömyyteen ja politisoitumiseen liittyy huolenaiheita;
3. pitää valitettavana, että internetin viestintäfoorumeja piti sulkea väliaikaisesti vaalipäivänä ja että Centre for Democratic Transition (CDT) -järjestön verkkosivusto hakkeroitettiin muutama päivä ennen vaaleja, mikä vaikeutti kansalaisjärjestöjen vaalitarkkailutyötä; kehottaa toimivaltaisia viranomaisia käsittelemään puutteita ja tutkimaan väitetyjä menettelyyn liittyviä säännönvastaisuuksia, kuten valtion varojen ja virka-aseman väärinkäyttöä, ja mahdollisia muita ilmoitettuja puutteita nopeasti ja avoimesti Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston antamien suositusten mukaisesti; edellyttää, että keskusvaalilautakunnan riippumattomuutta tuetaan; katsoo, että tarvitaan vaaliprosessin uudistamista, jotta voidaan saada aikaan täysi luottamus vaaliprosessiin; pitää valitettavana, että oppositio ei ole tunnustanut vaalien tuloksia; panee merkille ulkoisten toimijoiden yritykset saattaa vaaliprosessi huonoon valoon ja ongelmat, joita tästä on aiheutunut; odottaa, että uusi hallitus pitää kiinni poliittisesta sitoumuksestaan uudistaa prosessia, ja kehottaa kaikkia poliittisia puolueita ottamaan jälleen osaa rakentavaan keskusteluun;
4. panee merkille, että näihin vaaleihin valmistauduttaessa muodostettiin ns. luotettavien vaalien hallitus; pitää myönteisenä, että tämä oli Montenegron johtama prosessi ja että eri puolueet osallistuivat siihen;
5. panee huolestuneena merkille Venäjän väitetyt yritykset vaikuttaa Montenegron tapahtumiin, sillä ne saattaisivat entisestään horjuttaa Länsi-Balkanin vakautta; on huolissaan 16. lokakuuta 2016 sattuneista vakavista välikohtauksista, muun muassa väitetyistä vallankaappausyrityksestä, ja kehottaa komission varapuheenjohtajaa / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa sekä komissiota seuraamaan tiiviisti toimivaltaisten viranomaisten parhaillaan tekemiä tutkimuksia; arvostaa Serbian halukkuutta tehdä yhteistyötä kyseisten tutkimusten parissa; pitää tärkeänä, että jäsenvaltioiden asiaankuuluvat yksiköt vaihtavat näitä tapahtumia koskevia tietoja muiden jäsenvaltioiden vastaavien yksiköiden, varapuheenjohtajan / korkean edustajan ja komission kanssa;
6. on edelleen syvästi huolissaan maan kärjistyneestä ilmapiiristä ja siitä, että opposition jäsenet boikotoivat parlamentin toimintaa; kehottaa oppositiota tarttumaan pääministerin tarjoamaan mahdollisuuteen osallistua hallituksen toimintaan vastineena boikotoinnin lopettamisesta; kehottaa jälleen kaikkia poliittisia voimia ryhtymään uudelleen rakentavaan keskusteluun ja yhteistyöhön Montenegron parlamentissa; kehottaa entisestään vahvistamaan parlamentin harjoittamaa liittymisprosessin seuranta

ja talousarvion valvontavalmiuksia; arvostaa parlamenttia siitä, että se osoittaa edelleen noudattavansa korkeaa avoimuuden tasoa; ilmaisee huolestumisensa kohtuuttomasta voimankäytöstä hallituksen vastaisten mielenosoitusten yhteydessä; korostaa toistamiseen, että ns. nauhoitustapauksen johdosta on ryhdyttävä asianmukaisiin jatkotoimiin; kehottaa parantamaan järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjuntaa koskevien toimenpiteiden täytäntöönpanon parlamentaarista valvontaa;

7. kehottaa hallitusta parantamaan julkisen tiedon saantia, erityisesti suurista infrastruktuurihankkeista, joita ovat esimerkiksi moottoriteiden rakentaminen, yksityistäminen, julkiset hankinnat ja oikeudelliset toimet;
8. pitää myönteisinä uutta julkishallinnon uudistusstrategiaa vuosille 2016–2020, julkisen varainhoidon uudistusohjelmaa, uuden palkkalain voimaantuloa ja hallintomenettelyjen yksinkertaistamista; kehottaa toteuttamaan toimenpiteitä, joilla julkishallinnon uudistusstrategian täytäntöönpanolle myönnetään asianmukaiset määrärahat; kehottaa osoittamaan kestävä poliittista tahtoa julkishallinnon järkipäätämiseen myös ottaen huomioon valmistautumisen unionin jäsenyyteen; panee merkille vähäisen edistymisen hallinnollisten valmiuksien vahvistamisessa; tukee julkishallinnon täydellistä epäpoliittisuutta; pitää tärkeänä, että pidetään kiinni ansiotuneisuuden, ammattimaisuuden, vastuullisuuden ja avoimuuden periaatteista ja hyvin ajoitetusta lainsäädännön vaikutusten arvioinnista ja varmistetaan, että kansalaisten oikeus hyvään hallintoon, jossa ei esiinny korruptiota, ja tiedonsaantiin toteutuu;
9. panee merkille oikeuslaitoksen uudistuksen, jolla parannetaan myös instituutionaalista valmiuksia; on huolissaan oikeuslaitoksen riippumattomuuden kohdistuvasta epäasianmukaisesta vaikuttamisesta etenkin nimitettäessä tuomareita; painottaa, että olisi vahvistettava oikeuslaitoksen vastuuvastuuta kehittämällä eettisten sääntöjen täytäntöönpanoa koskeva seurantajärjestelmä ja uusia kurinpitojärjestelmiä tuomareita ja syyttäjiä varten; painottaa, että on tarpeen järkipäätää oikeudellista verkostoa ja parantaa entisestään valmiutta seurata tuomioistuimien asiasumaa ja vähentää vireillä olevien asioiden lukumäärää; kehottaa tehostamaan instituutionaalista ja yksilöllistä vastuuvastuuta, kun on kysymys korruptioon, rahanpesuun ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvästä syytteenpanosta; korostaa, että on tärkeää panna tehokkaasti täytäntöön tiedonsaantia koskevat tuomioistuimien päätökset, ja vastustaa vallitsevaa käytäntöä, jonka mukaan asiakirjat julistetaan luottamuksellisiksi, jotta niiden saatavuutta voidaan rajoittaa, vaikka se ei välttämättä olisi aiheellista; korostaa, että on tärkeää lisätä yleistä tietoisuutta nykyisistä valitusmekanismeista;
10. panee merkille, että sotarikoksia koskevissa toimissa on edistytty jonkin verran; kehottaa kuitenkin toimivaltaisia viranomaisia huolehtimaan sotarikosten tehokkaasta tutkinnasta, syytetoimista, oikeuskäsittelystä ja rankaisemisesta sekä toimimaan rankaisemattomuuden torjumiseksi kansainvälisten normien mukaisesti, erityisesti kun on kyse komentoketjun huipulla olevista vastuullisista virkamiehistä; suhtautuu myönteisesti syyttestrategian täytäntöönpanoon, kun tarkoituksena on aloittaa uusien tapausten käsittely ja saada aikaan konkreettisia tuloksia; tähdentää, että sotarikosten uhreille on varmistettava oikeussuojan esteetön saatavuus ja oikeudenmukaiset korvaukset ja on varmistettava todistajien täydellinen suojelu sotarikosoikeudenkäyntien aikana;
11. panee huolestuneena merkille, että korruptio on edelleen yleistä monilla aloilla, mutta pitää myönteisenä korruption vastaisen kehityksen vahvistamista muun muassa sitä kautta, että tehdään korruption vastaisesta virastosta täysin toimintakykyinen ja

nimitetään erityisiä korruption vastaisia syyttäjiä sekä pohditaan pitkäaikaisen erityiskoulutuksen tarvetta; pitää oleellisen tärkeänä, että varmistetaan syyttäjien riippumattomuus tutkimusten tekemisessä; korostaa korruptionvastaisen viraston poliittisesti puolueettomien, ammattimaisten ja avoimien toimien merkitystä, eritoten korkean tason korruptiotapauksissa ja poliittisten puolueiden rahoittamisessa; painottaa toistamiseen, että olisi luotava seurantarekisteri tuloksellisista tutkimuksista ja tuomioista eritoten korkean tason korruptiotapauksissa ja korruption torjumista koskevista toimenpiteistä sekä sovellettava laissa säädettyjä seuraamuksia tehokkaammin; kehottaa uutta hallitusta tekemään korruption torjunnasta yhden painopistealoistaan osoittamalla siihen riittävät henkilöresurssit ja määrärahat;

12. kehottaa panemaan tehokkaasti täytäntöön alakohtaiset toimintasuunnitelmat korruptiolle erityisen herkästi altistuvilla aloilla, joita ovat esimerkiksi julkiset hankinnat, yksityistäminen, kaupunkisuunnittelu, koulutus, terveydenhuolto, paikallishallinto ja poliisi; vaatii tutkimaan tehokkaasti mahdollisten väärinkäytösten paljastajien tapauksia ja varmistamaan heidän asianmukaisen suojelunsa; kehottaa sisällyttämään virkamiesten laittoman vaurastumisen Montenegron rikoslakiin; kehottaa panemaan tehokkaasti täytäntöön Eurojustin ja Montenegron välisen yhteistyösopimuksen oikeudellisen yhteistyön parantamiseksi vakavan rikollisuuden torjunnassa; kehottaa toteuttamaan toimia väärinkäytösten paljastajien suojelun tehostamiseksi;
13. panee merkille toimintasuunnitelman hyväksymisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjumiseksi sekä terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen lisäpöytäkirjan allekirjoittamisen; painottaa, että olisi jatkettava järjestäytyneitä rikollisuutta koskevan seurantarekisterin kehittämistä erityisesti ihmiskaupan, huumekaupan ja rahanpesun osalta, jotta varmistetaan tehokkaampi virastojen välinen yhteistyö ja tehostetaan entisestään alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi; korostaa, että tarvitaan oikeuslääketieteellisiä asiantuntijoita avustamaan yleisissä tutkinnoissa;
14. pitää myönteisenä oikeudellisen kehyksen parantamista ihmiskaupan torjumiseksi; painottaa kuitenkin, että ihmiskaupan uhrit on tunnistettava paremmin ja on parannettava heidän mahdollisuuksiaan saada apua, korvauksia ja suojelua;
15. pitää myönteisenä uutta väkivaltaisen ääriliikehdinnän torjumista vuosina 2016–2018 koskevaa strategiaa, joka täydentää terrorismin, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ehkäisemistä ja torjuntaa koskevaa kansallista strategiaa; panee merkille, että on perustettu uusi tiedusteluyksikkö, jonka tehtävänä on tunnistaa ja seurata väkivaltaisten ääriryhmien potentiaalisia jäseniä; katsoo, että on tärkeää tunnistaa radikalisoitumisen varhaisessa vaiheessa olevat henkilöt, jotta voidaan estää väkivaltaisia ääriryhmiä rekrytoimasta heitä ja integroida heidät onnistuneesti takaisin yhteiskuntaan; pitää tärkeänä, että kaikilla tämänsuuntaisilla toimilla olisi varmistettava ihmisoikeuksien ja perusvapauksien noudattaminen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti; korostaa, että on tärkeää lisätä tietoisuutta mahdollisten terroriuhkien varalta;
16. panee merkille, että kansalaisyhteiskunnan järjestöt osallistuvat jäsenyyden valmisteluun, mutta kehottaa toimivaltaisia viranomaisia parantamaan entisestään niiden mahdollisuuksia saada EU:hun liittyvää tietoa ja varmistamaan, että kyseisten järjestöjen kuuleminen tapahtuu järkevällä tavalla aina kun se on mahdollista; kehottaa toimivaltaisia viranomaisia kehittämään paremmin tukeen ja osallistumiseen perustuvan lähestymistavan kansalaisyhteiskunnan ruohonjuuritason toiminnan helpottamiseksi ja

kannustamaan niiden aktiivista osallistumista koko vaaliprosessin seurantaan; kehottaa toimivaltaisia viranomaisia kehittämään kansalaisyhteiskunnan järjestöille julkista rahoitusta sekä kansallisella että aluetasolla kestävämmällä, avoimemmalla ja tehokkaammalla tavalla; kehottaa asianomaisia viranomaisia luomaan edellytykset, jotka edistävät vapaaehtoistyötä ja entistä laajempaa kansalaisaktiivisuutta; on erittäin huolissaan eräisiin kansalaisyhteiskunnan järjestöjen aktivisteihin kohdistuvien mustamaalauskampanjoiden ja pelottelun jatkumisesta; kehottaa toimivaltaisia viranomaisia tutkimaan ja selvittämään tällaisten tekojen syitä ja tehostamaan toimia kansalaisyhteiskunnan järjestöjen aktivistien suojelemiseksi;

17. panee merkille, että vähemmistöjen tilanteessa on tapahtunut jonkin verran edistymistä, sillä on saatu päätökseen useita lainsäädäntöuudistuksia EU:n lainsäädäntöön ja kansainvälisiin ihmisoikeusnormeihin mukautumiseksi; pitää myönteisenä romani- ja egyptiläisyhteisöjen sosiaalista osallisuutta koskevan toimintasuunnitelman hyväksymistä vuosiksi 2016–2020; kehottaa antamaan toimintasuunnitelmalle riittävät määrärahat, jotta se voidaan panna kunnolla täytäntöön; ilmaisee huolestumisensa romaniyhteisön naisiin ja tyttöihin kohdistuvasta kaksinkertaisesta syrjinnästä sekä romaniyhteisön, egyptiläisvähemmistöjen sekä aškaalien mahdollisuuksista saada terveydenhuoltopalveluja, koulutusta, asuntoja ja työtä; kehottaa toimivaltaisia viranomaisia jatkamaan toimien tehostamista hlbt-henkilöiden oikeuksien turvaamiseksi; kehottaa toimivaltaisia viranomaisia lisäämään toimiaan tietoisuuden parantamiseksi syrjinnän vastaisuudesta kansalaisten keskuudessa; on edelleen huolissaan siitä, että pääsy useimpiin julkisiin rakennuksiin, kuten lääkärikeskuksiin ja yliopistojen tiedekuntien tiloihin, ei ole esteetöntä vammaisille henkilöille ja että työssä käyvien vammaisten henkilöiden määrä on edelleen hyvin vähäinen; kehottaa toteuttamaan lisätoimia Boka Kotorskan alueen monietnisen identiteetin suojelemiseksi;
18. kehottaa lujittamaan entisestään ihmisoikeusinstituutioita, oikeusasiamies ja ihmisoikeus- ja vähemmistöministeriö mukaan luettuina; katsoo, että niiden tietoa kansainvälisistä ja eurooppalaisista ihmisoikeusnormeista ja alan lainsäädännöstä olisi lisättävä; ilmaisee huolestumisensa yhtenäisen lähestymistavan puutteesta ja rangaistusten alhaisesta tasosta ihmisoikeusrikkomusten tapauksessa;
19. on edelleen huolissaan jatkuvasta sukupuoleen perustuvasta perheväkivallasta ja seksuaalisesta väkivallasta, syytteiden vähydestä sekä siitä, että rikoksenteijöitä ei tuomita asianmukaisesti kansainvälisten normien mukaisesti ja että uhrien tukeminen ja suojeleminen on tehotonta; kehottaa toteuttamaan toimenpiteitä, joilla perustetaan soveltuvia suojelupalveluja, tehostetaan toimielinten välistä koordinoitua asiassa, käytetään tehokkaasti hyväksi uutta yhdenmukaista perheväkivaltatapauksia koskevaa tietokantaa ja pannaan täytäntöön perheväkivallan torjuntaa vuosina 2016–2020 koskeva strategia; korostaa valtion instituutioiden työntekijöiden koulutuksen merkitystä uhrien parissa työskentelemisessä; kehottaa toimivaltaisia viranomaisia takaamaan pakkoavioliittojen uhreiksi joutuneiden asianmukaisen suojelun, pitkäaikaisen majoituksen, taloudellisen tuen ja koulutusohjelmat sekä rikoksenteijöiden tehokkaan syytteen asettamisen ja tuomitsemisen; painottaa, että on tärkeää kannustaa naisia osallistumaan politiikkaan, myös keskeisiin päätöksentekotehtäviin, ja edistää naisten pääsyä työmarkkinoille ja parempaa edustusta työmarkkinoilla; kehottaa laatimaan toimintapolitiikan, joka auttaa tasapainottamaan työn ja perhe-elämän; panee merkille, että sukupuolten tasa-arvoa koskevan vuosien 2013–2017 toimintaohjelman täytäntöönpano jatkuu; kehottaa toimivaltaisia viranomaisia budjetoimaan riittävästi varoja ohjelman täytäntöönpanemiseksi; huomauttaa, että lapsia koskevien toimien koordinoinnissa on edelleen haasteita ja lapsiin kohdistuva väkivalta on edelleen huolenaihe;

20. kehottaa Montenegron viranomaisia ryhtymään tarvittaviin toimiin, jotta voidaan ehkäistä lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa, ihmiskauppaa ja lasten pakkoavioliittoja, joista kansalaisjärjestöt edelleen raportoivat;
21. korostaa, että on tärkeää tehdä jatkuvasti ja vakavasti työtä Montenegron oikeusjärjestelmän yhdenmukaistamiseksi ihmisoikeuksia ja vammaisten henkilöiden vapauksia koskevien kansainvälisten oikeusnormien mukaisesti, jotta varmistetaan oikeusvaltioperiaatteen sekä perustuslaki- ja laillisuusperiaatteen noudattaminen;
22. on edelleen huolissaan ilmaisunvapauden ja tiedotusvälineiden vapauden tilasta Montenegrossa ja siitä, että hallitus ei ole tutkinut tehokkaasti toimittajia vastaan kohdistettuja hyökkäyksiä; kehottaa jälleen toimivaltaisia viranomaisia ratkaisemaan pitkään käsiteltävinä olleet toimittajiin kohdistuvaa väkivaltaa, pelottelua ja uhkailua koskevat tapaukset, toteuttamaan toimia media-ammattilaisten suojelemiseksi ja turvallisen ympäristön luomiseksi vapaalle ja tutkivalle journalismille; ilmaisee huolestumisensa myös hyökkäyksistä, joihin poliisi on syyllistynyt, ja viimeaikaisista painostus- ja pelottelutapauksista toimittajia kohtaan, kuten mustamaalauskampanjoista, fyysisistä hyökkäyksistä ja uhkailusta, sekä puuttumisesta tiedotusvälineiden toimintaan hallituksen vastaisissa mielenilmauksissa esimerkiksi suorittamalla mielivaltaisia pidätyksiä ja takavarikoimalla työskentelyvälineitä; ilmaisee huolensa jatkuvasta asianmukaisen tutkinnan puutteesta näiden hyökkäysten ja tapausten ratkaisemisen yhteydessä; panee merkille, että kunnianloukkaustapausten määrä on edelleen korkea; vaatii, että valtion mainonnan yksityisessä mediassa on oltava avointa, Montenegron rikoslakia on muutettava ja on otettava käyttöön uusia rikosoikeudellisia toimenpiteitä, joilla pyritään estämään toimittajiin heidän ammattinsa harjoittamisen takia kohdistetut iskut ja rankaisemaan niistä; panee merkille oikeudelliset toimenpiteet, joilla lisätään julkisen palvelun yleisradioyhtiön RTCG:n taloudellista riippumattomuutta ja kestävyyttä, ja kehottaa toteuttamaan lisätoimia sen riippumattomuuden, myös toimituksellisen riippumattomuuden, varmistamiseksi; painottaa tarvetta tukea ja vahvistaa nykyisiä itsesääntelymekanismeja; korostaa, että toimittajia koskevia tarkistettuja eettisiä sääntöjä on sovellettava tehokkaasti ja yhdenmukaisesti koko mediayhteisössä; kehottaa EU:n edustuston ja jäsenvaltioiden lähetystöjen tarkkailijoita osallistumaan tarvittaessa säännöllisemmin toimittajien ja media-alan ammattilaisten vastaisiin oikeudenkäynteihin;
23. panee merkille, että vuoden 2016 vaaleissa keskusvaalilautakunta rajoitti tiedotusvälineiden pääsyä vaaleihin; kehottaa panemaan täytäntöön Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston vaalitarkkailuvaluuskunnan loppuraportissa vuonna 2016 esitetyt tiedotusvälineitä koskevat suositukset;
24. panee merkille talouden myönteisen kehityksen; kehottaa kuitenkin uutta hallitusta ryhtymään toimiin julkisen talouden kestävyuden takaamiseksi samalla, kun vahvistetaan sosiaalisia oikeuksia ja kuluttajansuojaa, ja käynnistämään liiketoiminta- ja investointi-ilmapiirin parantamiseksi uusia rakenneuudistuksia, joilla luodaan työpaikkoja ja kasvua ja rakennetaan entistä monipuolisempi talous, muun muassa harmaan talouden supistamiseen tähtäävillä toimenpiteillä, ja painottamaan tarvetta torjua tehokkaasti veronkiertoa; panee tyytyväisenä merkille 19 luvun avaamisen ja on vahvasti sitä mieltä, että se on paras tapa kannustaa hallitusta vauhdittamaan sosiaalista osallisuutta ja köyhyyden vähentämistä sekä harmaan talouden supistamista koskevaa työtään; kehottaa järkiperäistämään julkisia menoja ja tehostamaan toimenpiteitä oikeusvaltion vahvistamiseksi ja sopimusten noudattamisen valvonnan tehostamiseksi;

- kehottaa pureutumaan voimakkaisiin ulkoisiin epätasapainoihin ja arvioimaan uudelleen julkisten infrastruktuurien investointihankkeita, jotka ovat haaste julkisen talouden kestävyydelle; kehottaa järjestämään pk-yritysten käyttöön uusia rahoitustoimia ja muita kuin rahoitustoimia sekä investoimaan enemmän innovaatioon ja kestäviin hankkeisiin talouden stimuloimiseksi; kehottaa parantamaan sosiaalista vuoropuhelua;
25. toteaa, että vaikka liikenneinfrastruktuurien kehittämisessä on edistytty esimerkiksi Kaakkois-Euroopan liikenneobservatorion kautta, rajatylittävien teiden puute vaikeuttaa kauppaa ja matkailua; suhtautuu myönteisesti tähän mennessä toteutettuihin toimiin Montenegron rautatiealan vapauttamiseksi; korostaa, että on koordinoitava toimia naapurimaiden kanssa yhteysasioissa ja otettava naapurimaat mukaan infrastruktuurihankkeiden suunnitteluprosessiin;
  26. korostaa, että on tärkeää vahvistaa pk-yritysten alaa ja tukea sitä parantamalla sääntelyä, myöntämällä rahoitusta ja panemalla täytäntöön teollisuuspolitiikkaa sekä supistamalla epävirallista taloutta ja nopeuttamalla yritysten sähköistä rekisteröintiä maanlaajuisesti;
  27. toteaa, että Montenegron harmaa talous muodostaa yhä merkittävän osan koko maan BKT:stä; muistuttaa, että laaja epävirallinen talous toimii esteenä liiketoiminnalle ja talouskasvulle, ja kehottaa Montenegroa ryhtymään toimenpiteisiin harmaan talouden supistamiseksi;
  28. panee huolestuneena merkille, että viranomaiset eivät ole hyödyntäneet riittävästi liittymistä valmistelevalta tukivälineestä rahoitetun valmiuksien kehittämisen tuotoksia eivätkä ole toteuttaneet niiden johdosta jatkotoimia; painottaa, että myönteisten tulosten aikaansaamiseksi viranomaisten on varmistettava riittävä henkilöstön saatavuus ja laadittava tarvittava lainsäädäntö, jotta tuloksia voidaan hyödyntää ja vasta perustetuille instituutioille voidaan taata tarvittava vapaus;
  29. panee merkille, että työttömyys on jonkin verran vähentynyt; pitää myönteisenä uutta vuosien 2016–2020 kansallista työllisyyden ja henkilöressurssien kehittämisstrategiaa ja siihen liittyvää vuoden 2016 toimintasuunnitelmaa; ilmaisee jälleen huolensa korkeasta nuorisotyöttömyydestä ja työvoiman heikosta liikkuvuudesta; kehottaa toteuttamaan ennaltaehkäiseviä työmarkkinatoimenpiteitä työllisyyden lisäämiseksi ja naisten, haavoittuvassa asemassa olevien väestöosien, vammaisten henkilöiden ja nuorten tukemiseksi koulutuksen, uraneuvonnan, täydennyskoulutuksen, työelämään liittyvien ja työntekijöiden oikeuksien avulla; palauttaa mieliin, että on tärkeää osallistua alueellisiin nuorisoaloitteisiin, joista voidaan mainita esimerkkinä Länsi-Balkanin nuorisoyhteistyötoimisto, sekä sellaisten nykyisten ohjelmien hyödyntämiseen, jotka on laadittu yhteyksien tehostamiseksi alueella ja nuorisotyöttömyyteen pureutumiseksi;
  30. ottaa huomioon, että julkiset koulutusmenot ovat edelleen selvästi alle EU:n keskitason; korostaa, että on tärkeää ottaa käyttöön toimia, jotka koskevat etenkin päivähoitoa ja esiopetusta, joihin osallistuvien lasten määrä on valitettavan alhainen ja selvästi alhaisempi kuin EU:n vuodeksi 2020 asettama 95 prosentin tavoite; katsoo, että erityistä huomiota olisi kiinnitettävä vammaisten henkilöiden puutteellisiin mahdollisuuksiin päästä useisiin valtion ylläpitämiin yliopistoihin;
  31. pitää myönteisenä uutta ympäristölakia sekä kansallista strategiaa unionin ympäristö- ja ilmastomuutos sääntöjen soveltamiseksi ja täytäntöönpanemiseksi sekä sitä koskevaa vuosien 2016–2020 toimintasuunnitelmaa; painottaa, että olisi tehostettava täytäntöönpanotoimia erityisesti veden laadun, luonnonsuojelun ja jätehuollon aloilla

sekä kehitettävä niitä koskevia hallinnollisia valmiuksia kaikilla tasoilla; on huolissaan siitä, että Ulcinj Salinan potentiaalisen Natura 2000 -kohteen suojelun toteuttaminen on viivästynyt huomattavasti; kehottaa toteuttamaan lisätoimenpiteitä Salinan biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja rannikon kestävä kehityksen edistämiseksi;

32. kehottaa toimivaltaisia viranomaisia toteuttamaan tarvittavat Skadar-järveä koskevat suojelu- ja säilytystoimet sen ekologisten ominaisuuksien, myös sen ekologisen eheyden, säilyttämiseksi; kehottaa hallitusta varmistamaan, että luonnonpuistojen muuttaminen valtion omistamaksi osakeyhtiöksi ei vaikuta kielteisesti niiden suojeluun; on tässä yhteydessä tietoinen Ramsarin ja Bernin yleissopimusten yhteydessä ilmaistuista huolenaiheista, jotka koskevat Skadar-järven luonnonpuiston erityisalue suunnitelmaa, Porto Skadar Lake -rakennushanke mukaan luettuna; ilmaisee huolestumisensa merkittävistä viipeistä suojelun toteutumisessa alueilla, jotka on yksilöity mahdollisiksi Natura 2000 -verkostoon kuuluviksi alueiksi, esimerkiksi Skadar-järven luonnonpuiston alueella; palauttaa mieliin, että on tehtävä asianmukainen ja strateginen ympäristövaikutusten arviointi unionin säännösten ja kansainvälisten normien mukaisesti;
33. painottaa, että on pantava täytäntöön kansainväliset sitoumukset ilmastonmuutoksen hillitsemisen alalla; on erittäin huolestunut hallituksen suunnitelmasta rakentaa Pljevlja II -hiilivoimala, joka on vastoin Pariisin ilmastopimuksen yhteydessä annettuja sitoumuksia;
34. panee merkille hyvän edistymisen energia-alalla, yhteenliittämät kumppanimaiden kanssa mukaan luettuina; kehottaa Montenegroa ottamaan käyttöön lainsäädäntöä, jolla pannaan täytäntöön kolmas energiapaketti, erityisesti uusiutuvista energialähteistä annettu direktiivi; ilmaisee jälleen huolestumisensa vesivoimahankkeiden kestävästä kehittämisestä sekä siitä, että useat näistä laitoksista on suunniteltu ilman luotettavaa ympäristövaikutusten arviointia, erityisesti biologisen monimuotoisuuden suojelun näkökulmasta sekä ottaen huomioon niiden vaikutus suojeltuihin alueisiin, kuten unionin lainsäädäntö edellyttää; kehottaa toimivaltaisia viranomaisia valvomaan jatkossakin öljyn- ja kaasunporausta avomerellä ja panemaan täytäntöön kaikki suojelutoimet voimassa olevan lainsäädännön, asetusten ja unionin säännösten mukaisesti;
35. kehottaa Montenegron viranomaisia lisäämään Italiassa vuonna 2017 järjestettävään Länsi-Balkaniin huippukokoukseen valmistauduttaessa toimenpiteitään oikeus- ja sääntelytoimenpiteiden panemiseksi täytäntöön liikenne- ja energia-alalla (ei-sitovat toimenpiteet), jotta Euroopan unionin liitettävyysohjelma voidaan toteuttaa;
36. pitää myönteisenä Montenegron aloitteellista osallistumista ja jatkuvaa rakentavaa roolia hyviä naapurisuhteita koskevassa, alueellisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä; kannustaa jatkamaan yhteistyötä tässä asiassa; kiittää Montenegroa painokkaasti siitä, että se on noudattanut ulkopoliitikassaan EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan mukaista linjaa, myös neuvoston päätöstä (YUTP) 2016/1671, jolla jatketaan rajoittavia toimenpiteitä Venäjää vastaan; pitää myönteisenä Montenegron osallistumista EU:n johdolla toteutettuihin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioihin; kannustaa maata jatkamaan naapurimaidensa kanssa rakentavassa naapurihengessä jäljellä olevien kahdenvälisen kiistojen käsittelemistä, mukaan lukien rajojen merkitsemistä koskevat ratkaisemattomat kysymykset Serbian ja Kroatian kanssa, liittymisprosessin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa; toistaa viranomaisille esittämänsä pyynnön edistää entisen Jugoslavian sosialistisen liittotasavallan

- valtioseuraantoon liittyvien kysymysten ratkaisemista; suhtautuu myönteisesti rajojen merkitsemistä koskevaan sopimukseen Bosnia ja Hertsegovinan kanssa sekä Kosovon kanssa tehdyn rajojen merkitsemistä koskevan sopimuksen ratifiointiin; korostaa, että on jatkettava neuvotteluja rajanylitysten tarkistamista ja rajaliikennettä koskevista sopimuksista; kehottaa tekemään yhteistyötä naapurivaltioiden kanssa Sarajevon julistukseen liittyvän prosessin puitteissa; kehottaa Montenegroa noudattamaan EU:n yhteisiä kantoja Rooman perussäännön koskemattomuudesta ja asiaan liittyvistä EU:n ohjaavista periaatteista, jotka koskevat kahdenvälisiä koskemattomuussopimuksia;
37. panee merkille, että vaikka Montenegro ei sijaitse niin kutsutulla Länsi-Balkanin reitillä, se on kuitenkin kauttakulkumaa pakolaisille ja muuttajille, joista valtaosa tulee Syyriasta; kehottaa Montenegron viranomaisia varmistamaan, että turvapaikkaa Montenegrosta hakevia ja maan kautta kulkevia pakolaisia ja muita muuttajia kohdellaan kansainvälisen oikeuden ja EU:n lainsäädännön, mukaan lukien vuonna 1951 tehdyn pakolaissopimuksen ja EU:n perusoikeuskirjan, mukaisesti; panee tyytyväisenä merkille Schengenin toimintasuunnitelman ja muuttoliikkeen yhdenmätystää hallinnasta vuosiksi 2017–2020 laaditun strategian hyväksymisen;
  38. kehottaa komissiota jatkamaan muuttoliikettä koskevien asioiden käsittelyä kaikkien Länsi-Balkanin maiden kanssa, jotta varmistetaan EU:n ja kansainvälisten normien ja vaatimusten noudattaminen; suhtautuu myönteisesti asiassa tähän mennessä tehtyyn työhön;
  39. suhtautuu myönteisesti Montenegron aktiiviseen osallistumiseen Länsi-Balkania koskevaan Pariisin huippukokoukseen vuonna 2016 ja erityisesti yhteenliitettävyyttä koskevaan EU:n toimintasuunnitelmaan; kehottaa viranomaisia panemaan täytäntöön Albanian kanssa vasta allekirjoitetun rajanylitystä koskevan sopimuksen ja panemaan täytäntöön TEN-verkosta annetun asetuksen lupien myöntämisen ja avoimen rautatiemarkkinoille pääsyn osalta; panee merkille, että vaikka rautatiemarkkinat ovat olleet Montenegrossa avoimet kilpailulle vuodesta 2014 lähtien, tähän mennessä yksikään yksityinen toimija ei ole osoittanut kiinnostusta tulla markkinoille; kehottaa uutta hallitusta takaamaan avoimet rautatiemarkkinat ja avoimet ratamaksut sekä kapasiteetin jakamisen täysin unionin säännösten mukaisesti;
  40. panee tyytyväisenä merkille, että Montenegron Natoon liittymistä koskeva pöytäkirja allekirjoitettiin toukokuussa 2016 tunnustuksena Montenegron ponnisteluista uudistusten toteuttamiseksi ja että pöytäkirja on parhaillaan Naton jäsenvaltioiden ratifioitavana, sillä Nato on tärkeä toimija Länsi-Balkanin vakauden ja rauhan varmistamisen kannalta; kehottaa EU:hun kuuluvia Naton jäsenvaltioita pitämään ratifiointia ensisijaisena asiana ja tunnustamaan, että Montenegron Nato-jäsenyydellä on tärkeä symbolinen ja strateginen merkitys maan euroatlanttisessa integraatioprosessissa; muistuttaa, että EU-jäsenyysneuvottelut ja Natoon liittymisen prosessi ovat toisistaan riippumattomia;
  41. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille sekä Montenegron hallitukselle ja parlamentille.